

ТОНКЕ ДРАГТ

NETFLIX
A NETFLIX
ORIGINAL SERIES

ЛИСТ
ДО
КОРОЛЯ

НАІРІ

ТОНКЕ
ДРАГТ

ЛИСТ
ДО
КОРОЛЯ

НАИРІ

ЛИСТ ДО КОРОЛЯ

Ця публікація стала можливою за фінансової підтримки Нідерландської літературної фундації

Nederlands
letterenfonds
dutch foundation
for literature

TONKE DRAGT

De brief voor de koning

LEOPOLD/AMSTERDAM

ТОНКЕ ДРАГТ

Лист до короля

Переклад з нідерландської
Світлани Денисенко те Пас

НАІРІ/КИЇВ

УДК 821.112.5'06-312.6-93

Д72

Малюнки авторки.

Малюнок на форзаці – Аннеміке Гронгюйзен.

Драгт Т.

Д72 Лист до короля / Пер. з нід. С. Денисенко та Пас. –

К. : НАІРІ, 2020. – 448 с.

ISBN 978-617-7314-53-9

Історія, про яку піде мова в цій книжці, сталася давним-давно, за часів королів та лицарів, коли найголовнішими в житті були любов і дружба.

Юному відважному героєві Тіурі вмираючий лицар передає в руки лист, який неодмінно має бути доправлений королю. І хлопчик, заповітна мрія якого — стати лицарем, бере на себе цю місію. Він ще не підозрює, скільки небезпек йому доведеться подолати на шляху до королівського замку, зі скількох халеп виплутатися.

Книга нідерландської письменниці Тонке Драгт, створена в середині ХХ століття, — класичний лицарський дитячий роман, сповнений пригод, романтики й благородства. Його відзначено низкою престижних літературних премій, видано багатотисячними тиражами, перекладено багатьма мовами світу й екранізовано.

УДК 821.112.5'06-312.6-93

Усі права захищено.

Жодна частина цієї книги не може бути відтворена, передана, трансльована або збережена в системі пошуку інформації в будь-якій формі або будь-якими способами, графічними, електронними, цифровими або механічними, включаючи фотокопіювання, відтворення та запис, без попереднього письмового дозволу Видавця.

© Tonke Dragt 1962, Uitgeverij Leopold, Amsterdam

© Netflix 2020 (малюнок суперобкладинки), використовується з дозволу.

© Лого використовується з дозволу Netflix, Inc.

© nathanburtondesign.com (обкладинка)

© Видавництво «НАІРІ», Київ, 2020

ISBN 978-617-7314-53-9

Зміст

Лицарі короля Дагоната	7
1. Доручення	11
1. Безсонна ніч у каплиці.....	12
2. Прохання незнайомця.....	14
3. Дорога до трактиру	19
4. Трактир «Айкарвара»	22
5. Чорний Лицар з Білим Щитом.....	26
6. Червоні Вершники.....	31
7. Втеча.....	34
2. Мандрівка лісом	41
1. У дорозі. Вороний кінь	42
2. Дурник з Лісової Хижі	48
3. Сигнал рогу. Перстень	58
4. Розбійники	62
5. Сірі Лицарі.....	66
6. Монахи з Брунатного монастиря	73
3. Замок Містеринат	85
1. Пілігрим та Сірі Лицарі	86
2. Полонений	100
3. Герцог та його донька.....	105
4. Битва з Сірими Лицарями	113
5. Примирення	120
6. Ім'я Лицаря з Білим Щитом	127
4. Уздовж Блакитної Річки	139
1. У дорозі.....	140
2. Трактир «Захід сонця». Розповідь Евейна...	146
3. Що розповів Ристридин про Чорного Лицаря з Білим Щитом	157
4. Червоні Вершники.....	162
5. Прощання з Сірими Лицарями	174
5. У горах	181
1. Подорожній	182

2. Відлюдник.....	191
3. Прощання з Ярро.....	203
4. Паккі.....	210
5. Туман і сніг.....	216
6. Вид на королівство Унавена.....	225
7. У Таккі та Елії. Далі вниз.....	231
6. На схід від Райдужної річки.....	239
1. З Ардоком до Дангрії.....	240
2. Бурмистер Дангрії. Хитрість Паккі.....	250
3. Лист.....	255
4. Втеча.....	260
5. У «Білому лебеді».....	266
6. Визволення Паккі.....	277
7. Райдужна річка. Мито.....	292
8. Переправа через Райдужну річку.....	302
9. Королівський намісник.....	312
7. На захід від Райдужної річки.....	329
1. Ліс Інгевелла.....	330
2. Страшна ніч у Місячних пагорбах.....	335
3. Кобра.....	344
4. Унавенстадт. Жебрак біля брами.....	363
5. Король Унавен.....	372
6. Лицар Івейн і Тирилло.....	378
7. Кобра – востаннє.....	386
8. Мечі й персні.....	392
9. Про що оголосив король Унавен.....	398
8. Назад до Дагонатбурга.....	407
1. З Унавенстадта до Дангрії.....	408
2. Із Дангрії до Менауреса.....	413
3. Прощання з Паккі.....	420
4. Замок Містеринат.....	423
5. Ліс.....	428
6. Король Дагонат.....	434
7. Лицар з Білим Щитом.....	440
8. Зустріч на сході сонця.....	445

Вступ

Лицарі короля Дагоната

Ця історія сталася за часів лицарства у двох королівствах: країною короля Дагоната, що на схід від Великих гір, та королівством Унавена, що на захід від Великих гір. Столиці їхні йменовані на честь своїх суверенів: Дагонатбург та Унавенштадт.

У книжці йдеться про ще одну країну, але що це за країна, я розповім вам трохи згодом.

Розпочинається наша розповідь з королівства Дагоната. Я виписала два уривки зі старовинної книжки, аби спершу ви дізналися трохи про нього та про тамтешніх лицарів.

«Наш король Дагонат – могутній король. Правління його воістину є взірцем мудрості та поваги до законів, а королівство його велике та прекрасне. Пагорбкуваті землі перемежуються луками, широкими річками та родючими ланами. Північний кордон королівства проходить уздовж Великих гір, та на західному кордоні гори набагато вищі. За ними розташоване королівство Унавена, і про нього наші менестрелі співають дивовижних пісень. На південному та східному кордонах гір немає, і звідти на нас часом нападають вороги, що заздять багатством нашого королівства. Проте нікому й ніколи не вдалося поневолити нашу країну, адже лицарі короля охороняють та відважно захищають її кордони. Добре живеться тут людям, мир та злагода панують у нас.

Сильні та відважні лицарі служать королю Дагонату, допомагають йому правити державою та підтримувати в ній лад та безпеку. Багато хто з них усім відомі: хто не чув імен лицарів Фартумара, Тіурі Хороброго, Ристридина з Півдня... Та хіба всіх перелічиш! Більшості своїх лицарів король подарував землі, де вони

правлять його іменем. За першим покликом суверена мусять вони разом зі своїми воїнами приходити йому на допомогу. Дехто з лицарів своєї землі не має: лицарі – це зазвичай юнаки, ті, що в майбутньому успадкують землі своїх батьків.

Але є й мандрівні лицарі, які подорожують усією країною, наймаючись на службу до різних князів, охороняють кордони або вирушають за межі королівства, аби згодом розповідати королю про побачене в інших краях та про те, що відбувається за межами його володінь.

Чимало лицарів у короля Дагоната, проте стати одним із них нелегко. Той, хто бажає здобути це звання, мусить довести, що він гідний такої честі. На нього чекають важкі випробування: спершу він служить зброєносцем у досвідченого лицаря, потім – рік у королівському війську. Замало добре володіти зброєю та вміти ще багато чого, треба довести свою вірність, чесність, відвагу та готовність завжди прийти на допомогу. Він має бути лицарем в усьому».

«Що чотири роки, улітку, король Дагонат скликає всіх своїх лицарів. Сім днів живуть вони в столиці та доповідають королю про те, що відбувається в різних кінцях королівства та що саме вони здійснили для його блага.

Водночас у День літнього сонцевороту обраних королем юнаків урочисто посвячують у лицарі.

Це – видатний день! Після церемонії посвячення відбувається служба в кафедральному соборі, потім – обід у палаці та розкішна кінна хода, у якій беруть участь усі лицарі при повному військовому спорядженні, з родовими гербами на щитах. Очолюють ходу щойно посвячені лицарі, й звідусіль збирається люд, щоб подивитися на неї. Після ходи розпочинається свято – не лише в палаці, а й на вулицях міста. На ринковій

площі влаштовують ярмарок, повсюди лунає музика, люди танцюють, співають, а коли стемніє – запалюють смолоскипи, аби при світлі продовжувати веселощі. На ранок король скликає лицарів до палацу, і новонаставлені лицарі з'являються до нього на рівних правах зі старшими. А наступного дня всі вони беруть участь у великому турнірі, який більшість вважає головною подією святкового тижня. Та й де ще можна побачити стільки розкошів, мужності та спритності водночас!

Утім, перш ніж настане черга цього пишного свята, молоді лицарі мають пройти ще одне випробування. Перед обрядом посвячення вони протягом доби повинні дотримуватися посту: не можуть торкатися наїдків та напоїв. А ніч напередодні проводять у маленькій церкві-капличці поза міськими мурами: кладуть свої мечі перед вівтарем, а самі, вбрані в білосніжні строї, обмірковують велику справу, якій вирішили присвятити своє життя. Подумки присягають вони бути вірними паладинами своєму королю та Вітчизні, присягають бути чесними та служити добру.

Усю ніч мають вони думати й молитися, аби стало їм сил для виконання обов'язку. Не можна ані спати, ані розмовляти, ані дослухатися до того, що відбувається поза стінами церкви, до сьомої години ранку, доки не прийдуть по них королівські посланці».

Саме такої ночі у невеличкій церкві, що на пагорбі біля стін Дагонатбурга, починається наша історія. П'ятеро юнаків очікують там на посвяту в лицарі: Вілмо, Фолдо, Джузеппе, Арман і Тіурі. Тіурі – наймолодший, йому щойно виповнилося шістнадцять.

Частина перша

Доручення

1. Безсонна ніч у каплиці

Тіурі стояв навколішках на кам'яній підлозі церкви та не зводив очей з блілого полум'я свічки, що ледь жевріла перед ним.

Котра година зараз може бути? Він мав серйозно обміркувати обов'язки служіння, якому присвятить себе, коли стане лицарем, але його думки завжди десь блукали. Іноді юнак узагалі ні про що не думав. Він запитував себе, чи відчують його друзі те саме, що й він.

Потайки він покосився на Фолдо й Армана, потім – на Вілмо та Джузеппе. Фолдо й Вілмо зосереджено дивилися на свої свічки, Арман сховав обличчя в долонях.

Джузеппе сидів рівно, звівши очі вгору, але раптом повернувся і глянув просто у вічі Тіурі. Їхні погляди зустрілись і певний час вони дивились один на одного, доки Тіурі не відвів погляд і знову не зосередився на полум'ї свічки.

Про що думає Джузеппе?

Вілмо ворухнувся, торкнувши носом черевика підлогу. Усі разом обернулися, і Вілмо, неначе засоромившись, потупив очі.

«Яка неймовірна тиша, – подумав Тіурі. – Ніколи не чув такої. Я чую лише наше дихання та, можливо, якщо прислухаюсь, – почую биття свого серця...»

Розмовляти не дозволялося. За всю ніч не можна вимовити ані слова, навіть якщо хтось постукає у двері. Юнаки власноруч їх замкнули і самі ж мають їх відчинити лицарям короля Дагоната, коли ті о сьомій ранку прийдуть по них.

Завтра зранку! Тіурі здавалося, що він бачить святковий похід лицарів на гарно вбраних конях, різнокольорові щити та прапори з гербами, що тріпочуть на вітрі. Бачив він і себе – на баскому коні, у блискучих латах, з пишним пір'ям на шоломі.

Він струснув головою, відганяючи видіння. Не час думати про зовнішню красу лицарського ритуалу, треба готувати себе до того, щоб бути чесним, вірним, сміливим та за першим покликом приходити на допомогу.

Тіурі так довго дивився на полум'я, що йому заболіли очі. Він перевів погляд на вівтар, біля якого лежали мечі і над яким висіли щити: вони поблискували, відбиваючи мерехтливий племінець свічки.

«Завтра в короля будуть двоє лицарів з однаковим гербом на зброї, – думав він, – батько і я».

Його батька також звали Тіурі на прізвисько Хоробрий.

«Можливо, він теж цієї хвилини не спить, хвилюючись за мене? Як би я хотів стати таким хоробрим, як батько!»

Раптом він подумав: «А що як хтось і насправді постукає у двері? Відчиняти ж не можна».

Тіурі пригадав розповідь Фартумара, у якого служив зброєносцем. Коли той не спав уночі в церкві перед посвятою в лицарі, несподівано у двері постукали. Ані він, ані троє його друзів не відчинили. І це було правильно: адже то був служка короля, який прийшов їх перевірити.

Хлопець знову зиркнув на друзів. Ніхто не ворухнувся. Було далеко по півночі. Його свічка майже догоріла: вона виявилася найкоротшою з п'яти. А можливо, вона стояла занадто близько до вікна, на протязі: він відчував легкий холодний вітерець.

«Коли моя свічка догорить, я не запалюватиму нову», – подумав він. Сидіти в темряві приємніше: інші не зможуть розгледіти твого обличчя, а заснути він не боявся.

Не заснує би Вілмо! Та ні, він саме заворушився.

«Я роблю не те, що слід», – подумав Тіурі. Він склав руки та зосереджено подивився на меч, що мав служити добру, повторюючи про себе слова, які скаже завтра королю.

«Присягаюся бути вашим вірним паладином, присягаюся вірно служити підданам королівства і кожному, хто звернеться до мене по допомогу. Присягаюся...»

Зненацька почувся стукіт у двері – тихий, але чіткий. Усі п'ятеро завмерли, тамуючи подих.

Знову стукіт.

Юнаки презирнулися, але ніхто навіть не поворухнувся, ані пари з вуст.

Було чути, як хтось намагається натиснути на клямку замкнених дверей, але невдовзі кроки почали віддаватися.

Усі п'ятеро полегшено зітхнули.

«От це й трапилося», – подумав Тіурі. Здавалося, що він весь час очікував чогось саме такого. Серце калатало так голосно, мало не на всю церкву. «Заспокойся, – сказав він сам собі. – Це хтось сторонній, він не знає, що ми тут мусимо ніч зорити, або, можливо, хтось хотів нас подразнити чи випробувати...»

Та заспокоїтися хлопець не міг і напружено чекав. Свічка його яскраво спалахнула, востаннє зашкварчала і згасла. Тепер він сидів у повнісінькій темряві.

Тіурі не знав, скільки минуло часу, коли знову почувся легкий шурхіт – немов хтось шкрябав нігтем по шибці.

І слабкий голос, радше шепіт, промовив:
– Заради Бога, відчиніть!

2. Прохання незнайомця

Тіурі напружився і повернувся до вікна. Нічого не видно – навіть тіні, можна було подумати, що йому це причулося. А якщо не причулося! Не міг він зробити того, про що прохав цей голос. Навіть якби це було щось важливе й нагальне. Він сховав обличчя в долонях, намагаючись зосередитися, відкидаючи всі

зайві думки. Та знову почув голос, дуже чітко, хоча це був просто шепіт:

– Заради Бога, відчиніть!

Схоже на благання про допомогу.

Тіурі зиркнув на друзів. Здавалося, вони нічого не чули. Але він же чув! «Заради Бога, відчиніть!»

Що робити? Не відчиняти ж двері... А раптом ця людина потребує допомоги, а якщо це утікач, який шукає притулку в церкві...

Тіурі знову прислухався. Тиша. Йому здавалося, голос ще звучить, і він знав, що ніколи цього не забуде. Чому це сталося саме зараз?! Чому саме він почув прохання про допомогу?! Йому не можна відповідати – але як він почуватиметься, якщо не відповість?!

Хлопець вагався. І раптом насмівся.

Повільно, насилу підвівшись (від тривалого стояння навколішках на холодній підлозі ноги задерев'яніли), попростував до дверей – уздовж стіни, повсякчас озирючись на друзів. Він не вірив, що вони щось помітили, чи все ж таки... Арман поглянув у бік Тіурі, проте Арман ніколи його не видасть.

Немовби вічність минула, перш ніж він дістався притвору. Тіурі ще раз озирнувся на друзів, вівтар, щити над ним, яскраві вогники свічок, що тонули у напівмороці під низьким склепінням. Потім ступив крок до дверей і торкнувся ключа.

«Коли я відчиню двері, – подумав Тіурі, – то порушу правила. І лицарем мені вже не бути».

Він повернув ключа, прочинив двері й визирнув назовні.

На порозі стояв чоловік, закутаний у довгу рясу з каптуром. Тіурі не бачив його обличчя: було занадто темно. Він прочинив двері ширше й мовчки очікував, що скаже незнайомиць.

– Дякую тобі! – прошепотів той. Тіурі не відповів.

За мить незнайомиць пошепки продовжив:

– Мені потрібна допомога, це справа життя і смерті!
Тіурі знову промовчав, а незнайомиць вів далі:

– Ти мені допоможеш?! Допоможеш?! Боже милий, чого ж ти мовчиш?! Чому не відповідаєш?!

– Чим я можу вам допомогти? – сердито прошепотів Тіурі. – Через вас я порушую правила, і завтра мене не посвящать у лицарі. Чому ви приїхали саме сюди? Хіба не знаєте, що завтра посвята і я не маю права ні з ким говорити?!

– Знаю, – відповів незнайомиць. – Тому саме сюди і прийшов.

– Ви мали їхати в інше місце, – сердився Тіурі. – Через вас я порушую правила, і завтра мене не посвящать у лицарі.

– Тебе неодмінно посвящать. Хіба лицар не мусить приходити на допомогу кожному, хто її потребує? Вийди з церкви – і я розповім, що треба зробити. Швидко, треба поспішати, не гаятимемо часу.

«Що ж, – подумав Тіурі, – я порушив обітницю мовчання і відчинив двері, і, якщо тепер вийду з церкви, гірше вже не буде».

Незнайомиць повів Тіурі вздовж церковної стіни. Рука його на дотик була кістлявою та зморщеною, як у старого.

«І голос старечий, – подумав Тіурі. – Хто б це міг бути?»

Незнайомиць зупинився біля маленької ніші.

– Сховаймося тут, – прошепотів він, – говори тихо, щоб ніхто нас не почув. Як тебе звати?

– Тіурі.

– Я довірюся тобі, Тіурі.

– Що сталося?

Незнайомиць нахилився до нього й прошепотів:

– Маю листа, дуже важливого листа. Можна сказати, що благополуччя та безпека цілого королівства залежить від нього. Листа до короля Унавена.

Король Унавен! Певна річ, Тіурі чув про нього. Він правив королівством, що на захід від гір, його вважали шляхетним та справедливим королем.

– Листа треба доправити королю якнайшвидше.

– Ви хочете сказати... – почав, не вірячи власним вухам, Тіурі, та незнайомиць перебив його.

– Лист королю доправить Чорний Лицар з Білим Щитом. Він зараз у трактирі «Айкарвара», у лісі. Прощу тільки відвезти йому листа. Сам я не в змозі цього зробити: я старий, мене переслідують вороги.

– Чому б вам не попросити когось іншого? У місті чимало лицарів, серед них багато таких, кому можна довіритись.

– Я не можу звернутися до жодного з них – усі вони надто помітні. Хіба я не сказав тобі? Ми оточені ворогами. Місто переповнене шпигунами, вони хочуть знайти та викрасти цього листа. Не можу я шукати допомоги в лицаря, якого всі знають. Мені потрібен той, кого ніхто не знає, ніхто не помітить. Я шукаю справжнього лицаря, який ще не встиг прославитися. Мені потрібен саме ти: тебе вважають гідним посвяти у лицарі, але твої славетні справи ще попереду.

Заперечити було важко. Юнак намагався розгледіти обличчя незнайомця, але не зміг.

– Цей лист насправді дуже важливий? – запитав він.

– Надзвичайно. Не вагайся, – наполягав незнайомиць, і голос його затремтів, – не можна гаяти часу. За церквою на лузі пасеться кінь, візьми його й дістанешся трактиру години за три, а можливо, й раніше, якщо поквапишся. Зараз чверть на другу, до сьомої, коли за вами прийдуть, щоб відвести до короля Дагоната, ти встигнеш повернутися. Будь ласка, зроби це!

Тіурі відчув, що не може відмовити старому. Правила, яких мусить дотримуватися лицар, звісно, дуже важливі, але цей заклик про допомогу був ще важливішим!

– Ну, гаразд, – погодився він. – Я зроблю це. Давайте мені листа і поясніть, як знайти трактир.

– Дякую, – видихнув незнайомиць і прошепотів: – Трактир «Айкарвара». Знаєш мисливський будинок короля Дагоната? За ним – вузька стежина на північний захід. Вона приведе тебе на галявину. Там дорога розгалужується. Поїдеш ліворуч – і дістанешся прямісінько трактиру. Дай слово лицаря берегти листа як зіницю ока та не віддавати нікому, окрім Чорного Лицаря з Білим Щитом.

– Я ще не лицар, – заперечив Тіурі, – проте, якби був ним, присягнув би честю лицаря.

– Гаразд. Якщо хто-небудь намагатиметься відібрати листа, знищ його негайно, але роби це лише в крайньому разі. Зрозумів?

– Зрозумів.

– Та добре запам'ятай: коли зустрінеш Чорного Лицаря з Білим Щитом, спитай його: «Чому ваш щит білий?» А він має відповісти: «Тому що білий містить усі кольори». І спитає тебе: «Звідки ти прибув?» А ти відповіси: «Я приїхав здалеку». Тільки тоді можна віддати йому листа.

– Пароль... – пробурмотів Тіурі.

– Так, пароль. Зрозумів, що слід робити?

– Так, пане. Давайте листа.

– І ще одне. Будь обережним, дивися, чи не стежать за тобою. Ось лист, бережи його.

Хлопець узяв листа. Це був маленький плаский папірець. Тіурі відчув пальцями воскову печатку й обережно сховав його на грудях, під сорочку.

– Не загубиш? – спитав незнайомиць.

– Ні, так надійніше.

Незнайомиць потиснув йому руки:

– Поквапся, і нехай Господь благословить тебе!

Він відпустив руки юнака, пішов геть і незабаром зник з очей.

Тіурі трохи зачекав і безшумно рушив у протилежному напрямку. Глянувши на ледь освітлені вікна церкви, де залишилися його друзі, він подумав, що му- сить поспішати – тож, не гаючи часу, пішов шукати той луг, де, за словами незнайомця, мав стояти кінь.

3. Дорога до трактиру

Стояла чудова літня ніч. Сила-силенна зірок ся- яла в небі. За церквою Тіурі справді побачив прив'язаного до огорожі коня, який не мав ані сідла, ані вуздечки.

«Добре, що мені доводилося їздити на неосідланому коні», – подумав Тіурі, відв'язуючи тремтячими паль- цями мотузку. Він пошкодував, що не прихопив ножа, бо мотузка була зав'язана міцно, на декілька вузлів. Він узагалі не мав будь-якої зброї: усе залишилось у церкві.

Кінь тихенько заіржав, але в тиші це прозвучало несподівано гучно, наче гуркіт грому. Тіурі озирнувся. Очі звикли до темряви, й неподалік він побачив будів- лю – радше ферму, власникові якої, мабуть, належав цей луг.

Нарешті хлопець відв'язав мотузку й тихо промо- вив до коня:

– Ходімо зі мною.

У відповідь той знову заіржав. Деся забрехав соба- ка, і у вікнах засвітилося. Тіурі скочив на коня й при- цмокнув:

– Вперед! – і кінь повільно рушив з місця.

– Агов! – почувся голос. – Хто там?

Тіурі промовчав.

Собака знову загавкав, голосно, несамовито, і на порозі з'явився чоловік з ліхтарем.

– Злодій! – заволав він. – Стій! Яне, Мартине, сюди! Коня забирають!

Тіурі злякався. Крадіжка в його наміри не входила, але на роздуми не було часу, він пришвидшив коня, і той слухняно перейшов на рись.

– Хутчіш, – схвильовано шепотів Тіурі, – хутчіш!

За спиною було чути тупіт, крики, відчайдушне, не-самовите валування собаки. Кінь злякано притиснув вуха й полетів чвалом.

«Мені прикро, що довелося позичити вашого коня, – подумки звернувся Тіурі до того, чий голос ще було чути позаду. – Я не збираюся красти його і невдовзі поверну вам».

Озирнувшись, він побачив, що ферма вже далеко, переслідувачів не видно, але продовжував щодуху гнати коня.

«А незнайомиць не попередив, що кінь має власника», – подумав хлопець. Лист виявився надзвичайно важливим, та до того ще й таємним. Він притримав коня, аби пересвідчитися, що цінний документ надійно захищений на грудях. Так, він на місці. Юнак укотре озирнувся, згадуючи слова незнайомця про ворожих шпигунів, але нікого не помітив. Тіурі намагався розгледіти місто, яке залишав, однак жодного вогника не було видно, тоді він востаннє поглянув на церкву, що неясною тінню бовваніла на пагорбі, й підострожив коня, прямуючи до лісу.

Ліс тягнувся мало не від самих стін Дагонатбурга й аж до Західних гір; звідти починалися дикі місця, ніколи не ходжені, але дорогу до мисливського будиночка Тіурі добре знав, бо не раз супроводжував короля під час ловів.

У лісі згустилася пільма, утім дорога була широкою, і юнак рухався швидко, подекуди пускаючи коня кроком, аби краще роздивитися. Навкруги нікого не було, та йому іноді ввижалося, що ліс сповнений невидимих істот, які стежать за ним, шпигують, готові напасти...

Невдовзі Тіурі опинився біля мисливського будиночка і легко знайшов стежку, про яку розповідав незнайомиць. Вона виявилася вузькою, звивистою, тож їхати довелося набагато повільніше.

– Добре було б вчасно повернутися, – пробурмотів хлопець. – Уявляю, що почнеться, якщо мене не буде на місці, коли лицарі короля прийдуть по нас; хоча незнайомиць запевняв, що я встигну, адже до трактиру їхати три години.

Тіурі подумав про Чорного Лицаря з Білим Щитом, якому має передати листа. Ніколи юнак не чув про такого. Хто це? Звідки він? Лицарі короля Дагоната не носили білих щитів. Мабуть, він служить королю Унавену. Як опинився в нашому краї, далеко від батьківщини, – теж загадка. Тіурі пригадав оповідки мандрівників, що зустрічали лицарів Унавена, буваючи на півдні. Вони часом подорожували Великим Південним Шляхом, переправляючись через Сіру річку до ворожого Евіллану, де правив один із синів Унавена.

Тіурі не знав, скільки часу був у дорозі. Можливо, годину, а може, й більше. Мить, коли він, стоячи навколішках у церкві, почув голос, що благав відчинити двері, була вже страшенно далекою...

Дорога ставала горбкуватою: доводилося то підніматися вгору, то знову спускатися. Здавалося, кінь бачив краще, аніж вершник, принаймні біг уперед доволі впевнено.

Як тихо в нічному лісі... Хоча в церкві було ще тишіше.

Подекуди чути шурхіт – якась звірина вовтузилась у темряві. Шелест листя, кроки коня, тріск сухих гілок під копитами. Щось торкнулося крилом обличчя – Тіурі здригнувся: нічний метелик чи якась інша комаха?

Дорога пішла вгору, ліс порідшав, стало світліше.

«Тепер, – подумав Тіурі, – до галявини вже недалеко».

Невдовзі він виїхав на голе, без жодного деревця, пласке верхогір'я. «Мабуть, це місце й мав на увазі незнайомиць, скоро звертати ліворуч».

Тіурі торкнувся коня, та раптом почув звуки, геть не схожі на ті, які супроводжували його досі: іржання й тупіт копит. Він придивився й побачив темні постаті серед дерев, блиск зброї у темряві. Гурт вершників пронісся лісом.

Тіурі принишк. Хто вони? Що роблять у лісі серед ночі? Він трохи перечекав і знову виїхав на галявину.

Нікого. Немовби все наснилося. Тіурі поспіхом звернув на дорогу, що повертала ліворуч.

«Важко назвати її дорогою, – думав він. – Стежечка...»

Тіурі роздратовано зітхнув, бо кінь дедалі повільніше просувався вперед, а згодом довелося спішитися та йти навпомацки, щоб не заблукати. Гілля боляче хльоскало його по обличчю, ноги враз змокли від роси, що вкрила високу траву. Коли так піде надалі, навряд чи він повернеться вчасно.

Почало розвиднюватися, защебетали пташки. Тіурі з полегшенням зітхнув: дорога покращала – і він знову сів верхи.

У сірій світанковій імлі хлопець виїхав на іншу галявину. Перед ним постав маленький дерев'яний будиночок: це й мав бути трактир.

4. Трактир «Айкарвара»

Тіурі зіскочив з коня, припнув його до дерева і підбіг до трактиру. Там було тихо й темно, усі вікна та двері зачинені.

Юнак схопив калатало, що висіло на дверях, і постукав, але зсередини – ані звуку. Він ще раз затарабанив – і той стукіт мав би розбудити всіх довкола. Тіурі що-

сили наліг на двері, посмикав їх, але вони не піддавалися – були наглухо зачинені. Нарешті на горішньому поверсі відчинилося віконце. Звідти визирнув чоловік у нічному ковпаку і сонним голосом поцікавився, що молодик хоче.

– Це трактир «Айкарвара»? – запитав Тіурі.

– Так, – відповів чоловік. – То ти всіх перебудив задля того, щоб з'ясувати саме це? Немає спокою цієї ночі!

– Ви хазяїн? – запитав Тіурі. – Я хотів би поговорити з одним із ваших гостей!

– Зараз?! Посеред ночі?! – розсердився трактирник. – Іди геть і повертайся вранці!

– Але це вкрай важливо! – наполягав Тіурі. – Будь ласка... не зачиняйте вікно!

Чоловік визирнув знову:

– Хто ти? Кого тобі треба бачити?

– Немає значення, хто я, – прошепотів Тіурі. – Мені конче потрібно бачити Чорного Лицаря з Білим Щитом.

Трактирник видав дивний звук, але Тіурі не міг збагнути, чи то була злість, чи то здивування. Та сонливість у голосі раптово зникла, і хазяїн мовив:

– Зажди, зараз спускаюся.

Голова зникла з вікна, і трохи згодом Тіурі почув, як загрюкали, заскрипіли засови, двері відчинились – і на ганку з'явився чоловік у нічному одязі; у його руці мерехтіла свічка.

– Отже, – сказав він похмуро, розглядаючи Тіурі з голови до ніг, – я хазяїн трактиру «Айкарвара». Кажі, навіщо ти підняв мене серед ночі?

– Мені потрібно бачити Чорного Лицаря з Білим Щитом. Я конче мушу поговорити з ним.

– Цієї ночі ти вже другий, – пробуркотів чоловік. – Проте поговорити тобі з ним не вдасться.

– Але ж ви можете його розбудити?!

– Не можу, бо Чорного Лицаря з Білим Щитом тут немає, ще до опівночі він пішов звідси.

– Ні, – злякано скрикнув Тіурі, – цього не може бути!

– Чому не може бути? – спокійно заперечив трактирник.

– Куди він поїхав? – захвилювався юнак.

– Якби знав, то сказав би, – відповів чоловік. – Але я того не знаю.

Здавалося, він помітив переляк на обличчі Тіурі, тому додав:

– Гадаю, він таки повернеться, якщо насправді такий добрий та вправний лицар, яким здається. То ти приїхав до нього чи від нього?

– До нього.

– І що ти маєш йому розповісти?

– Цього не можу вам сказати. Я дуже поспішаю. Чи не знаєте, коли він повернеться?

– Якби знав – сказав. Але теж не знаю. Я взагалі нічого не знаю про цього лицаря. Дуже дивна історія, – замислившись, відповів трактирник і так почухав голову, що злетів нічний ковпак.

– О! Але ж мусите ви бодай щось знати! – не вгавав юнак. – Коли він звідси вирушив? Чому? У якому напрямку?

– Забагато запитань, – зауважив хазяїн трактиру. – Він втомлено нахилився і підняв свого нічного ковпака. – Ходімо до кімнати, нема чого стовбичити на порозі. Не люблю холодної вранішньої вологи, від неї в мене ревматизм.

Він увійшов усередину, поставив свічку на стіл і знову натягнув свого ковпака. Тіурі, йдучи за хазяїном, нетерпеливився:

– То куди ж зник Чорний Лицар?!

– Він з'явився вчора вдосвіта, – заговорив трактирник. – Дивний гість. Не те що я сумніваюсь у тому, що він хоробрий лицар, о ні! Він вразив мене. Він був сам-один, навіть без зброєносця. Його обладунки були

чорні, як ніч, тільки щит, що його він тримав у руці, був білий, як сніг. Чорне забороло було опущене, і він не підняв його, навіть коли зайшов усередину, питаючи про кімнату. Кімнату він, звісно ж, отримав; удень я відніс йому попоїсти – так, як він мене й просив. Сподівався, що врешті зможу побачити його обличчя. Та де там! Він зняв свої обладунки та шолом, але на обличчі в нього залишалася чорна шовкова маска, через яку було видно лише очі. Дивно, чи не так? Мабуть, він склав обітницю. Ти про це щось знаєш?

– Де ж він подівся? – знову спитав Тіурі.

Трактирник, схоже, трохи розсердився, та все ж відповів:

– Про це я саме й хотів розповісти. Десь о першій чи другій ночі, я вже був у ліжку, несподівано у двері закалатали. Я визирнув у вікно і побачив іще одного Чорного Лицаря. «Відчини! – гукнув той. – У твоєму трактирі зупинився Чорний Лицар з Білим Щитом?» «Так, – обізвався я. – Але ж зараз уже глупа ніч...» – «Відчиняй негайно, бо двері виб'ю!» Я мерщій кинувся відчиняти двері. Переді мною стояв лицар у чорному, як ніч, обладунку, тільки його щит був червоний, як кров. Він суворо запитав мене: «Де Чорний Лицар з Білим Щитом?» «Він спить», – відповів я. «Так розбуди його, маю до нього розмову! Ворушись!» Чесно кажучи, я трохи злякався, тому, не зволікаючи, послухався. Та не встиг і кроку ступити, а той уже спускається. В усіх обладунках, у шоломі, забороло опущене, меч на місці, і білого щита тримає. Спустився, увійшов до кімнати. Чорний Лицар з Червоним Щитом рушив назустріч, вони стали один проти одного, і тоді Чорний Лицар з Червоним Щитом зняв рукавицю й кинув тому під ноги. Лицар з Білим Щитом підняв її й запитав: «Коли?» «Зараз!» – відповів Лицар з Червоним Щитом.

Трактирник змовк, переводячи дух, і завершив:

– Мовчки вони вийшли з трактиру і зникли в лісі.

- Значить – двобій, – сказав Тіурі.
– Схоже на те, – підтвердив трактирник. – Досі жоден не повернувся.
– Отже, вирушили десь о другій? – уточнив Тіурі. – А зараз котра?
– Мабуть, десь о пів на п'яту. Уже світає.
– А в який бік поїхали?
Хазяїн трактиру вийшов з хлопцем надвір і вказав, у який бік попрямували лицарі.
– Проте куди вони могли поїхати, – додав він, – не уявляю.
– Дякую! – на ходу вигукнув Тіурі. – Спробую відшукати їх!
І, перш ніж трактирник встиг щось сказати, юнак підбіг до коня, скочив на нього і зник з очей.

5. Чорний Лицар з Білим Щитом

На сході небо стало рожевим, потім жовтогарячим; от-от зійде сонце. Птахи весело щебетали та виспівували, радіючи новому дню. Лише Тіурі не радів: він був роздратований, бо вже ранок, а він ще й досі не виконав доручення, тож вчасно повернутися не зможе. Він їхав по сліду, залишеному Чорними Лицарями, бо пообіцяв доправити листа й не міг порушити обіцянки. А втім, це не заважало йому невдоволено бурмотіти. Тіурі кляв Чорного Лицаря з Червоним Щитом за те, що той кинув виклик на герць, а Чорного Лицаря з Білим Щитом за те, що той прийняв виклик, на додачу – їх обох за те, що не залишили чітких слідів і їхали не дорогою, а навпростець через ліс, і тепер його кінь мусив продиратися крізь чагарники.

«Розвиднілось. Мабуть, уже по п'ятій, – міркував хлопець. – Господи, і де ж вони поділися?»

Він уявив, як здивуються лицарі короля Дагоната, коли о сьомій не знайдуть його в церкві. Що подумає король і що подумають його батьки та друзі, коли дізнаються, що в ніч напередодні посвяти він зник хтозна куди? Але тут він пригадав слова незнайомця, зібрався з духом і вирішив, що по-іншому вчинити б не зміг.

Тіурі отямився, коли побачив, що за своїми думками загубив стежину й опинився на відкритій піщаній галявині, яка була геть вкрита слідами! «Які ж із них належали саме тим двом лицарям?»

Хлопець сторожко роздивився довкола: «Здається, тут гарцював цілий загін вершників! Чи не той, який я бачив уночі?» Він пронісся лісом, чагарями, неначе буря, ламаючи гілля, трощачи все на своєму шляху. Тож тепер Тіурі не міг знайти сліди Чорних Лицарів і тому вирішив піти тим шляхом, який вигарцювали вершники.

«А що як вони якось пов'язані з Чорними Лицарями?» – запитував себе Тіурі. І, хоча вже геть розвиднілося, його раптом охопив страх, і він несподівано стривожився більше, аніж у темряві минулої ночі.

Невдовзі Тіурі почув притлумлене іржання й побачив прив'язаного до дерева коня. Це був прекрасний вороний кінь у простому спорядженні. Кінь подивився на нього сумними карими очима і знову жалісно заіржав.

Юнак поплескав коня по загривку і прошепотів:

– Зажди трохи, потерпи, я пошукаю твого хазяїна. Він має бути десь поряд.

Проїхавши трохи вперед, поміж дерев, на блідо-зеленій траві Тіурі побачив щось чорно-біло-червоне... У нього перехопило подих, але, попри це, він миттю скочив з коня й кинувся туди...

Там на траві лежав чоловік у чорному, його обладунки були геть пошкоджені й побиті; білий – то був щит, який лежав неподалік, а червоною була його кров. Ті-

урі знайшов Чорного Лицаря з Білим Щитом, але той був поранений... Чи мертвий?..

Тіурі опустився на коліна біля лицаря. Той справді був важко поранений, але дихав. На ньому не було шолома, обличчя було захищене під шовковою маскою. Хлопець дивився на нього, тремтячи від хвилювання всім тілом. Проте він опанував себе і вирішив, що має допомогти пораненому, принаймні перев'язати його.

Лицар ледь ворухнувся і прошепотів:

– Хто тут?

– Тіурі нахилився до нього:

– Лежіть спокійно, пане. Я допоможу вам. Де у вас болить?

Юнак помітив, що лицар спостерігав за ним крізь прорізи маски.

– Я тебе не знаю, – вимовив він слабким голосом. – Але радий, що хтось знайшов мене, поки я ще живий. Не переймайся через мої рани, мені вже не допоможеш.

– Не кажіть так, – заперечив Тіурі, обережно звільняючи лицаря від латів.

– Дарма, – прошепотів лицар. – Я знаю, що вмираю.

Тіурі побоювався, що той мав рацію, але не полишав старань і обережно продовжував послаблювати обладунок, аби полегшити страждання пораненого. Він відірвав шмат від свого одягу та, як умів, перев'язав рани.

– Дякую, – прошепотів лицар трохи згодом. – Хто ти? І як потрапив сюди?

– Мене звати Тіурі. Я зараз принесу води. Може, хочете пити?

– Не треба, – сказав лицар. – Тіурі... Це ім'я мені знайоме. Чи ти не родич, бува, Тіурі Хороброму?

– Так, це мій батько.

– Як ти тут опинився?

– Я... прийшов до вас... прикро, що так...

– До мене? – перервав Тіурі лицар. – Ти прийшов до мене?! Дякувати Богові. То, може, ще й не запізно...

Він дивився на Тіурі, його очі блищали крізь про-
різи маски:

– Ти маєш мені щось передати?

– Так, пане, – листа.

– Я знав, що мій зброєносець знайде вістового, – по-
легшено зітхнув лицар. – Стривай, – зупинив він юна-
ка, щойно той зібрався дістати листа. – А ти нічого в
мене не хочеш запитати?

І тут Тіурі згадав, що мусить спершу запитати па-
роль.

– Чому... чому ваш щит білий? – затинаючись, спи-
тав він.

– Тому що білий містить усі кольори, – відповів
лицар. Його голос зазвучав набагато потужніше. Цей
голос вразив Тіурі, і юнак відчув до нього глибоку
довіру.

– Звідки ти прибув? – запитав лицар.

– Я приїхав здалеку...

– Покажи мені того листа, – наказав лицар. – Ні, за-
чекай. Спершу подивися, чи ніхто не шпигує за нами.

Тіурі роздивився навколо.

– Окрім наших коней, немає нікого, – запевнив
юнак. Він дістав листа й показав лицарю. – Шкода,
пане, – вирвалось у нього, що ви програли двобій!

– Двобій? – здивувався поранений. – Ніякого дво-
бою не було, у двобої мене ще ніхто не здолав. Чор-
ний Лицар з Червоним Щитом заманив мене в паст-
ку. Його Червоні Вершники оточили мене й напали
гуртом.

– Який жах! – обурився Тіурі.

– Але вони не знайшли того, що шукали, – продов-
жив лицар. – Вони хотіли знищити не лише мене, а
й листа, якого ти мені щойно показав. Сховай його
надійно, а я розповім тобі, що ти маєш робити далі...
Тільки спершу розкажи, чому саме ти приніс листа...

І Тіурі розповів лицареві свою історію.

– Добре, – прошепотів поранений і на мить змовк, а потім мовив лагідно: – Не дивися так стурбовано.

Тіурі відчув, що чоловік усміхається під маскою, і йому закортіло побачити його обличчя.

– Слухай-но, – вів далі лицар. – Я говоритиму коротко, бо в мене обмаль часу. Цей лист для короля Унавена, і він надзвичайно важливий. Я вже не зможу його доправити. Це муσιш зробити ти.

– Я?.. – прошепотів Тіурі.

– Так! Я не знаю нікого іншого, хто краще за тебе зробив би це. Ти зможеш, я довіряю тобі. Вирушай мерщій, не можна гаяти ані хвилини. Їхатимеш на захід, спершу лісом, потім вгору понад річкою, доки не дістанешся її витоку. Там живе відлюдник на ім'я Менаурес... Візьмеш мого персня, покажеш його – і він зрозуміє, що ти мій посланець. Менаурес допоможе перейти гори, самому тобі не здужати. За горами дорога сама приведе тебе куди треба... – Лицар підняв руку: – Візьми цього персня. Я знаю, що прошу про велику послугу, але ти впораєшся з цим найкраще.

Тіурі обережно зняв перстень з його пальця.

– Я готовий зробити це, – сказав він, – але не знаю...

– Ти мусиш це зробити, – наполягав лицар. – Та я хочу, аби ти пам'ятав: це справа дуже складна та ризикована. Ти вже сам переконався: вороги намагаються відібрати листа, полюють на нього, і багато небезпек чатує на тебе, тож тримай доручення у великій таємниці, нікому про нього не розповідай. Та передай листа неодмінно в руки королю Унавену.

– Що... що в тому листі? – запитав Тіурі, обережно прилаштуваючи перстень на палець.

– Це таємниця, – відповів лицар. – Листа відкривати не можна. Лише в разі надзвичайної небезпеки, коли не буде можливості зберегти його, тільки тоді прочитай, щоб передати зміст королю. Звісно, сам лист ти мусиш знищити.

Він хвилю помовчав і ледь чутно запитав:

– То ти відвезеш листа?

– Так, пане.

– Заприсягнися своєю лицарською честю, – прошепотів лицар.

– Присягаюся своєю лицарською честю... тільки... – затнувся він, – я ще не лицар.

– Ти будеш лицарем, – запевнив його Чорний Лицар з Білим Щитом. – Тепер зніми з мене, будь ласка, маску... Смерть слід зустрічати з відкритим заборолом.

Тремтячими руками Тіурі зняв маску й побачив спокійне шляхетне обличчя Чорного Лицаря. Приголомшений хлопець схопив руку помираючого й ще раз пообіцяв, що доправить листа.

– Я помщуся за вас, – промовив Тіурі.

– Це не твій клопіт, – тихо відказав лицар. – Ти маєш бути лише моїм вісником.

Він заплющив очі, його пальці ворухнулися востаннє й завмерли.

Тіурі подивився на лицаря й обережно відпустив руку. Він знав, що Чорний Лицар помер, і був вкрай засмучений, хоча ледь встиг познайомитися з ним. Тіурі затулив обличчя долонями і прочитав молитву за упокій його душі.

6. Червоні Вершники

Тіурі підвівся, ще раз поглянув на спокійне обличчя Чорного Лицаря з Білим Щитом і попрямував до свого коня. Отже, він має виконати обіцянку: доправити листа королю Унавену – у країну, що на захід від Великих гір.

Юнак зупинився біля коня, розмірковуючи, як найкраще виконати це завдання. Вертатися до міста не можна – витратиш забагато часу. До того ж, йому дове-

лося б розповісти про все, а отже – порушити таємницю. Проте вісточку про себе дати потрібно, щоб батьки не хвилювалися й не почали його розшукувати. Слід подбати й про те, щоб Лицар з Білим Щитом був похований належним чином. Окрім того, треба повідомити, хто його вбив.

«Найліпше, – думав Тіурі, – повернутися до трактиру; це недалеко: повідомлю трактирника про смерть Лицаря з Білим Щитом і попрошу його послати когось до міста».

За хвилину хлопець уже прямував до трактиру, почувачися значно дорослішим і серйознішим, ніж кілька годин тому.

Невдовзі він почув тріск гілля й побачив вершника, що їхав назустріч. Той був у шоломі й кольчuzі, немовби готувався до бою: озброєний довгим списом та мечем. Його герб, щит і пір'я на шоломі були червоні, як кров.

«Один із Червоних Вершників!» – збагнув Тіурі. І тут згадав, що беззбройний. Утім, попри це, продовжував їхати спокійно, намагаючись удавати, наче нічого й не сталося.

Червоний Вершник від'їхав убік, поступаючись дорогою. Серце Тіурі несамовито калатало, коли він їхав повз вершника, і щойно проминув того, як почув:

– Агов, приятелю, що робиш у лісі від самого ранку? Звідки й куди прямуєш?

– Це моє діло, – коротко відказав Тіурі. – Доброго ранку.

Він їхав далі, щомиті очікуючи удару в спину, проте нічого такого не трапилося. Тіурі перевів дух, не наважуючись озирнутися чи прискорити рух. Раптом він почув, як вершник позад нього щось вигукнув, але не розібрав, що саме. Він озирнувся і побачив, що вершників стало двоє. Вони дивилися йому вслід; один знову щось вигукнув, далеко в лісі хтось озвався, і занепокоєний Тіурі став підганяти коня.

Скоро юнак помітив, що Червоні Вершники сліду-ють за ним!

Хлопець підганяв стомленого коня, знаючи, що трактир недалеко. Несподівано праворуч з'явився Червоний Вершник і брутально звелів юнакові зупинитися. Не встиг Тіурі відповісти, як ліворуч вигулькнув ще один, перекиваючи шлях до відступу.

Здавалося, Червоних Вершників стало ще більше – вони заповнили весь ліс, переслідуючи його, кричали, щоб той негайно зупинився, але Тіурі, певна річ, не зважав на їхні накази, чимдуж пришпорив коня й стрімголов кинувся в хащі, намагаючись відірватися від переслідувачів.

Хлопець не знав, як довго петляв пагорбами, продираючись крізь чагарники, та чув крики позад себе. Єдине він знав, що не хоче бути вбитим, як Чорний Лицар з Білим Щитом. Тіурі озирнувся й помітив, що відірвався від переслідувачів. Але радіти було ще зарано: кінь стомився, ліс був непролазним, а він – один супроти безлічі ворогів.

Тієї ж миті Тіурі зрозумів, що робити далі. Він зіскочив з коня, ляснув його по крупу так, що той кинувся в хащі, а сам відбіг убік та притьмом здерся на дерево. Заховався в листі, затамував подих і чекав, що буде далі. Під самісіньким деревом проїхало двоє вершників. Вони не помітили хлопця. Згодом Тіурі почув, як ті здалеку перегукувалися, і лише тоді наважився поворухнутися, влаштовуючись зручніше. Проте він не спустився, побоюючись, що вершники повернуться.

Відтак хлопець просидів на дереві не одну годину, але Червоні Вершники не верталися. Ліс дихав тишею та спокоєм, і важко було повірити в те, що зовсім недавно тут багато чого трапилося.

Тіурі озирнувся й обережно дістав листа, аби гарненько його роздивитись. Нічого особливого: звичайнісінький, геть непримітний, маленький, білий та плас-

Кінець
безкоштовного
уривку.
Щоби
читати
далі,
придбайте,

будь
ласка,
повну
версію
КНИГИ.